

клейкое вещество, обладающее противовоспалительным, противомикробным и обезболивающим действием. Широко используются и его компоненты: *растительные смолы* – фр. *gommes*; *эфирные масла* – фр. *essences*, 1130 (от лат. *essentia* – сущность); *воск* – фр. *cire*, 1080 (от лат. *cera* – воск) [4]. Прополис содержит также минеральные элементы железа, медь, цинк и др. В стоматологической практике с 1953 г. применяются спиртовой раствор и аэрозоль под названием «*Proposol*», мазь «*Proposeum*» [1].

Таким образом, путем сравнительного анализа древнейших названий зуболечебных лекарств на латинском языке и соответствующих им современных французских терминов установлено, что в настоящее время используются старинные лекарственные средства во французской терапевтической стоматологии при лечении определенных заболеваний полости рта, известных из глубины веков. Поскольку древняя медицина была народной, то наиболее популярными остаются термины-наименования лекарственных средств растительного, животного и минерального происхождения.

ЛИТЕРАТУРА

1. Рощина П. И. Краткий рецептурный справочник по стоматологии / П. И. Рощина, С. М. Базанова. – М. : Медицина, 1977. – 83 с.
2. Шега Д. Г. Фармацевтическая терминология Авла Корнелия Цельса / Д. Г. Шега // *Іноземна філологія: Респ. міжвід. наук. зб.; Львів. ун-т.* – Львів, 1987. Вып. 85. – С. 64-69.
3. Boissier R. Formulaire thérapeutique odontostomatologique / R. Boissier, A. Bouland. – Paris : L'expansion scientifique française, 1931. – 390 p.
4. Dubois J. Dictionnaire étymologique et historique du français / J. Dubois, H. Mitterand, A. Dauzat. – Paris : Larousse, 2007. – 893 p.
5. MEDASSO: compendium / rédacteur en chef P. Bonte. – Bruxelles : Medical Associates, 1992. – № 12. – 140 p.

УДК 378.06-057.875:[614.253:616-053.2]-048.83

Кизима Н. В., Радутна О. А.

Запорізький державний медичний університет ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ НА КЛІНІЧНІЙ ПЕДІАТРИЧНІЙ КАФЕДРІ

Медицина – особлива сфера спілкування. До загальних якостей медичного працівника відносяться професійні якості, моральні цінності та комунікативні навички. Студенти, коли починають курацію, мають певні труднощі щодо комунікації. Завданням цього дослідження була оцінка рівня комунікабельності як можливої причини труднощів спілкування з пацієнтами серед студентів третього курсу медичних факультетів університету. Використали тест В.Ф. Ряховського. В результаті, студенти мають достатній рівень комунікабельності, більшість занадто товариська, що теж обумовлює труднощі при спілкуванні з пацієнтами, їх недовіру. Необхідно вивчення та впровадження зарубіжного досвіду з розвитку комунікативної культури, тренінгів комунікативних здібностей. Доречним може бути доповнення занять з курації пацієнтів питаннями щодо удосконалення комунікативної культури з обов'язковим особистим спілкуванням кожного студента з хворими після тренінгів.

Ключові слова: *комунікативні навички, студент, пацієнт, клінічна кафедра.*

Medicine is a special sphere of communication. The main characteristics of medical staff are: professional and communicative skills and ethical values. Students starting treatment of patients face some troubles with communication. The main goal of this investigation was to estimate the level of sociability as the possible reason of problems in communication with patients among students of the third year of the

university medical departments. V.F. Riakhovskiy test was used. As a result it was found out that students are sociable enough, the majority of them is too friendly and it also causes problems with patients (sometimes distrust). The study as well as the implementation of foreign experience of communicative culture development and interpersonal skills trainings is needed. It can also be suitable to complete the classes of patients treatment with questions about improvement of communicative culture with compulsory personal communication of each student with patients after trainings.

Keywords: *communicative skills, student, patient, clinical department.*

Медицина – особая сфера общения. К характеристикам медицинского работника относятся профессиональные качества, нравственные ценности и коммуникативные навыки. Студенты, начинающие курацию больных, отмечают трудности коммуникации. Задачей данного исследования была оценка уровня коммуникабельности как возможной причины трудностей общения с пациентами среди студентов третьего курса медицинских факультетов университета. Использовали тест В.Ф. Ряховского. В результате, студенты имеют достаточный уровень коммуникабельности. Большинство слишком общительны, вплоть до панибратства, что тоже обуславливает трудности при общении с пациентами, их недоверие. Необходимо изучение и внедрение зарубежного опыта по развитию коммуникативной культуры, тренингов коммуникативных способностей. Уместно дополнить занятия с курацией пациентов вопросами по совершенствованию коммуникативной культуры с обязательным личным общением каждого студента с больными после тренингов.

Ключевые слова: *коммуникативные навыки, студент, пациент, клиническая кафедра.*

Здобутком еволюції людини є створення суспільства та комунікації. Особливою сферою спілкування була й залишається медицина, бо необхідність обговорювати особисті проблеми здоров'я, питання одужання чи хвороби, смерті вимагають не тільки фахових професійних здібностей, а й високої культури та вихованості [2, 103-104]. Загальні якості, якими повинен бути наділений кожний медичний працівник, мають формуватися в медичних закладах освіти. До таких загальних якостей медичного працівника відносяться професійні якості, моральні цінності та комунікативні навички [1, с. 180-182]. В історичному аспекті комунікативні можливості зазнають удосконалення та розвитку під впливом наукових досягнень, але у взаєморозумінні між медичними працівниками та пацієнтами й досі залишається багато питань. Інновації та впровадження технічних засобів як діагностично-лікувальних так і комунікативних, наприклад через мережу інтернет, вносять суттєві корективи та не завжди позитивні. Вважають, що результатами комп'ютеризації є обмеження міжособистісного живого спілкування [3, с. 96-97]. З одного боку використання електронних носіїв спрощує доступ до нової інформації, дає можливість консультувати на відстані, але з іншого – це може впливати на індивідуальний підхід до пацієнта, його потреб та мати негативні наслідки щодо діагностики та лікування [6, с. 2-3]. В педіатрії лікарю необхідно досягти комплаєнсу як з дітьми різного віку так і з батьками. Особливі умови спілкування, наприклад з тинейджерами. Впливати на досягнення взаємодії між лікарем та хворим можуть й раса та стать, важкість хвороби та прогноз, досвід пацієнта чи його батьків [5, 6, 7, 8]. Студенти-медики відзначають, що відчувають сором'язливість, не можуть налагодити контакт з дитиною, довірчі відносини [3, с. 96-97]. В вітчизняних підручниках з педіатрії в розділах про етику та деонтологію

не приділено увагу конкретним рекомендаціям щодо спілкування з клієнтом хоча світовий досвід з цього питання є. В нашій медичній школі є позитивний досвід проведення практичних занять в клініці починаючи з молодших курсів, що дає студентам можливість напрацьовувати навички збору анамнезу, обстеження хворих. Студенти керуються прикладом викладача, коли починають курацію, але мають певні труднощі та часті відмови від пацієнтів. Завданням нашого дослідження була оцінка рівня комунікабельності як можливої причини труднощів спілкування з пацієнтами серед студентів третього курсу медичних факультетів університету. У ході дослідження використали тест В.Ф. Ряховського, який включає шістнадцять питань з можливими відповідями «да», «інколи», «ні», які оцінюються в 2, 1 та 0 балів відповідно. Питання тесту прості і не вимагають осмислення. Тому відповідати треба швидко, не замислюючись [4]. В анонімному тестуванні добровільно прийняли участь 47 студентів.

В результаті, всі студенти набрали кількість балів вище 24, яка відповідає достатньому рівню комунікабельності. Біля чверті, 12 (25,5%), протестованих набрали 14-18 балів і мають нормальну комунікабельність, характеризуються як ті, що вміють слухати, терплячі в спілкуванні, не запальні. Більшість студентів – 32 (68%) набравши менше 13 балів занадто товариські. 21 (44,6%) – говірки, надмірно товариські та допитливі, запальні що може визвати роздратування у співрозмовника. 10 (21,3%) студентів, які набрали від 4 до 8 балів, характеризуються як «свій хлопець», здатні висловлюватися не дивлячись на поверхневу уяву про предмет розмови, не завжди здатні довести розпочату справу до кінцевого результату, що може визвати недовіру у пацієнтів та їх батьків. Більш замкнуті, не схильні до диспутів, але достатньо товариські тільки троє (6,3%) з опитаних, які мали 19-24 бали. 1 (2,1%) людина за результатами тесту має хворобливий рівень комунікабельності (3 очка), балакуча, занадто запальна, образлива, що може бути причиною багатьох конфліктів.

Таким чином, студентська середа характеризується достатнім рівнем комунікабельності, але студенти вже з молодших курсів повинні мати змогу навчатися комунікативним навичкам в особливому медичному середовищі. Необхідно вивчення та впровадження зарубіжного досвіду з розвитку комунікативної культури, тренінгів комунікативних здібностей. Доречним може бути доповнення занять з курації пацієнтів питаннями щодо удосконалення комунікативної культури з обов'язковим особистим спілкуванням кожного студента з хворими.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гребеник Ю. Сучасні тенденції формування комунікативної культури студентів у медичних коледжах Великої Британії та США / Ю. Гребеник // Порівняльно-педагогічні студії. – 2013. – № 2-3 (16-17). – С. 180-185.
2. Касевич Н. М. Медсестринська етика і деонтологія: підручник / Н. М. Касевич. – К. : Медицина, 2009. – 200 с.
3. Матеріали Всеукраїнської науково-методичної відеоконференції з міжнародною участю «Актуальні питання дистанційної освіти та телемедицини 2016», 13 жовтня 2016 р. – З. : ЗДМУ. – 2016. – 198 с.
4. Тест Ряховського [Електронний ресурс] / Online Журнал-Світ порад – <http://poradumo.pp.ua/cikave/44114-test-ryahovskogo.html>
5. A systematic review of evidence on the links between patient experience and clinical safety and effectiveness [Електронний ресурс] / Cathal Doyle, Laura Lennox, Derek Bell // BMJ Open – 2013. – 3:e001570. doi:10.1136/bmjopen-2012001570 – Режим доступу : <http://bmjopen.bmj.com/>
6. Communication About Serious Illness Care Goals A Review and Synthesis of Best Practices [Електронний ресурс] / Rachelle E. Bernacki, Susan D. Block // JAMA Intern Med. – 2014. –

7. Option Grids: Shared decision making made easier [Електронний ресурс] / Glyn Elwyn, Amy Lloyd, Natalie Joseph-Williams, Emma Cording, Richard Thomson, Marie-Anne Durand, Adrian Edwards // Patient Education and Counseling – DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.pes.2012.06.036>
8. Race, Gender, and Partnership in the Patient-Physician Relationship [Електронний ресурс] / Lisa Cooper-Patrick, Joseph J. Gallo, Junius J. Gonzales, et alHong Thi Vu, Neil R. Powe, Christine Nelson, Daniel E. Ford // JAMA. – 1999 – 282(6):583-589. doi:10.1001/jama.282.6.583. – Режим доступу : <http://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/191132>

УДК 140.8+37.01

Кірик Т. В.

**Київський медичний університет УАНМ
ПЕРСПЕКТИВИ НООЛЕКСИКОНУ ЯК ЗАСОБУ ФУТУРИЗАЦІЇ ТЕРМІНІВ
ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Автор досліджує тенденцію появи нових наукових термінів, які пов'язані з поняттям "ноосфера". Вони потрібні для опису інновацій у вищій освіті, наукових дослідженнях, виробництві, управлінні, екології та ін. Нові терміни формують ноолексикон (нооглосарій чи нооенциклопедію). Особливо важливі шість понять: ноотехнології, ноонет, ноорозвиток, ноосусільство, нооуніверситети, ноогуманізм. Автор пропонує варіант ноолексикону у вигляді "хмари тегів" і поділяє його на дві частини – раціональну, пов'язану з точними науками (Sciences), та ірраціональну (Arts). Вказано на велике значення для освіти поняття "ноогуманізм", запропоновано для нього нову наукову базу.

Ключові слова: вища освіта, ноосфера, ноолексикон, ноотехнології, ноорозвиток, ноогуманізм

The author studied a modern trend in introduction of new scientific terms related to the concept "noosphere". They are useful to describe innovation in higher education, scientific research, production, management, ecology and others. New terms form noolexicon (nooglossary or nooencyclopedia). There are 6 especially important concepts: nootechnologies, noonet, noodevelopment, noosociety, noouniversity, noohumanism. The author offers to divide noolexicon into two parts – rational associated with the exact knowledge (Sciences), and irrational knowledge (Arts). It specified on the importance of the concept of "noohumanism" in education, a new scientific basis is suggested.

Keywords: higher education, noosphere, noolexicon, nootechnologies, noodevelopment, noohumanism.

Автор исследует тенденцию появления новых научных терминов, связанных с понятием «ноосфера». Они нужны для описания инноваций в высшем образовании, научных исследованиях, производстве, управлении, экологии и др. Новые термины формируют ноолексикон (нооглоссарий или нооэнциклопедию). Особенно важны шесть понятий: ноотехнологии, ноонет, нооразвитие, ноообщество, нооуниверситеты, ноогуманизм. Автор предлагает вариант ноолексикона в виде "облака тегов" и разделяет его на две части – рациональную, связанную с точными науками (Sciences) и иррациональную (Arts). Указано большое значение для образования понятия "ноогуманизм", предложено для него новую научную базу.

Ключевые слова: высшее образование, ноосфера, ноолексикон, ноотехнологии, ноорозвиток, ноогуманизм.